

YENİ İLKÖĞRETİM MATEMATİK DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ GERÇEKLEŞMESİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Teachers' Opinions On The Realization Level Of New Primary School Mathematics Curriculum

Seda ARSLAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Entitüsü, Sınıf Eğitimi Bölümü, Samsun/TÜRKİYE

ORCID: 0000-0001-6646-333X

ÖZET

Bu çalışma 2018 İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerini almak amacı ile yapılmıştır. Öğretmenlerden bu program hakkında derinlemesine bilgi almak amaçlandığı için çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Amasya ilindeki sekiz sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki altı açık uçlu soru öğretmenlere yöneltilmiş ve o doğrultuda cevaplar alınmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin yeni programdan eskisi ile kıyaslandığında daha memnun oldukları fakat yine de giderilmesi gereken eksikliklerinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen görüşleri, öğretim programı, matematik

ABSTRACT

This study was carried out to get the opinions of the teachers about the application of 2018 Primary school Mathematic course program. In the study, quantitative method was used to get the detailed view of the teachers. The study group consists of nine primary school teacher working in the city center of Amasya. The teachers were given six open-ended questions which are in the quasi-structured interview form and their answers were obtained. Descriptive analysis was used for the analysis of the obtained data. It was seen that the teachers were satisfied with the new program comparing to the old one. However, they claimed that there were some necessities to add in the new program.

Key Words: Teaching programs, teachers' opinion attitude, mathematics

1. GİRİŞ

Toplumların gelişmesi ve sağlam adımlarla daha da ileriye gidebilmesi toplumun kendisini oluşturan her bir bireyin niteliklerine bağlı olarak şekillenmektedir. Topluma bu denli katkı sağlayabilecek bir bireyin niteliklerini geliştirmedeki en büyük etken ise kuşkusuz o bireye verilen eğitimidir. Bu bilinçle ülkemizde de çağın gereklerine uygun bir eğitim verebilmek adına öğretim programları belirli aralıklarla yenilenmektedir. Bu kapsamda öğretim programı Demirel (2015) tarafından '*okulda veya okul dışında bireye kazandırılması hedeflenen bir dersin öğretimi ile ilgili tüm etkinlikleri içeren yaşantılar düzeniği*' şeklinde tanımlanmaktadır. Öğretim programları her ders için ayrı geliştirilmektedir. Bu derslerden birisi de matematiktir.

Matematik, işlem yapma gibi temel becerilerle gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Bunun yanı sıra, problem çözme, analitik ve soyut düşünebilme gibi düşünme becerilerini de barındıran bir bilim dalıdır. Matematiği anlama ve kullanma çabası geçmişten günümüze her nesil için bir ihtiyaç olmuş ve üzerinde sayısız çalışmalar yapılmıştır. Bu anlama-kullanma çabasının ve diğer birçok bilim dalı ile ilişkili olmasının sonucu olarak matematik eğitiminin gerekliliği önem kazanmıştır.

Günümüzde bir bireyin matematik ile olan ilişkisi okul öncesi dönem ile başlayıp hayatının diğer tüm evrelerinde kesintisiz olarak devam etmektedir. Bu kapsamda gelişen dünyaya ayak uydurmak ve nitelikli bireyler yetiştirmek için matematik öğretiminin niteliklerini de değiştirmek gerekmektedir (Aksu, 2008). Bunun yollarından birisinin de öğrencinin ve toplumun ihtiyaçlarına uygun, öğrencilerin matematik okuyazarı bireyler olmalarını sağlayan öğretim programları hazırlamak olduğu düşünülebilir.

Öğretim programları bireylerin ve toplumun ihtiyaçlarının değişmesi ve gelişen dünyaya ayak uydurma gereği doğrultusunda yenilenmekte, içinde bulunulan zamanın şartlarına uygun hale getirilmektedir. Bu

bağlamda cumhuriyetin ilanından günümüze kadar İlkokul Matematik Programı 1924, 1926, 1936, 1948, 1968, 1983, 1990, 1998, 2005, 2015 yıllarında değiştirilmiştir (Baş, 2017). 1983 yılında İlkokul Matematik Programı olarak uygulamaya koyulan bu ders 1990 yılı programında ortaokul programı ile de birleştirilerek sekiz yıllık İlköğretim Matematik Ders Programı şeklinde düzenlenmiştir. 1997 yılında sekiz yıllık eğitimin zorunlu hale getirilmesi ile yeni bir matematik programı hazırlanmıştır. 1998 yılı İlköğretim Matematik Dersi Programı'ndan yeni yaklaşımlara uygun bulunmaması gerekçesi ile eleştirilerin odağı olmuş ve sonra Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2005 yılında gelişen dünya standartlarına uygun yeni bir program uygulamaya koyulmuştur (Albayrak, 2017; Baş,2017).

2005 Matematik Ders Programında yapılandırmacılık yaklaşımı esas alınarak hazırlanmış olup programda davranışın kazandırılması amaçlanmıştır. Yapılandırmacılığın gereği olarak öğretmen ve öğrenci yer değiştirmiş öğrenci süreçte aktif olan, düşünen, sorgulayan konumda iken öğretmen öğrenciye rehberlik eden konuma gelmiştir (Işık ve Kar, 2012). Ölçme değerlendirmenin ise öğrencinin gelişimini izlemek adına süreç temelli yapılması gerektiği belirtilmiştir (Orbeyi ve Güven; 2008). Bu programda sayılar, geometri, ölçme ve veri olmak üzere dört öğrenme alanı bulunmaktadır. Ayrıca geometri öğrenme alanına örüntü ve süslemeler, veri öğrenme alanına ise olasılık dâhil edilmiştir. Bir önceki program göz önüne alındığında 2005 programındaki kazanım sayısında azalma olduğu görülmektedir (MEB, 2009). Eğitimde 4+4+4 değişikliği ile birlikte 2015 yılında program değişikliğine gidilmiştir.

2015 öğretim programında Sayılar ve İşlemler alanına 'Cebire Geçiş' alt öğrenme alanı eklenmiştir. Bunun dışında Sayılar ve İşlemler alanı alt öğrenme alanlarının sınıf düzeyine göre dağılımlarında çok fazla bir değişiklik yapılmamıştır. Geometri alanında 12 olan alt öğrenme alanı bu programda birleştirilerek 4'e indirilmiştir. Ölçme öğrenme alanına ait yapılan değişiklik ise dördüncü sınıflara 'Paralarımız' alt öğrenme alanının, birinci sınıflara ise 'Sıvılarda Ölçme' alt öğrenme alanının getirilmiş olmasıdır. Veri öğrenme alanı ise 'Veri' alt öğrenme alanı olarak birleştirilerek tüm sınıf seviyelerinde uygulanmıştır (Gökbulut ve Aslan, 2017).

1.1. 2018 Matematik Öğretim Programı

21.yy'da büyük bir ivme ile gelişen ve değişen bilim dalları içerisinde matematik büyük yer tutmaktadır. Bu gelişime uyum sağlamak için 2017 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nca pilot çalışması yapılan ve 2018 yılında uygulamaya koyulan Matematik Dersi Öğretim Programı hazırlanmıştır. Hazırlanan bu programda matematiksel okuryazarlık becerisine sahip olan, kendi düşüncesini ifade edebilen ve akıl yürütebilen, kendi öğrenme sürecini yönetebilen, araştırma yapan ve bilgi üreten bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır (MEB, 2017).

2018 İlkokul Matematik Ders Programı sayılar ve işlemler, geometri, ölçme ve veri işleme olmak üzere dört öğrenme alanından oluşmaktadır. Sayılar öğrenme alanının doğal sayılar alt öğrenme alanı rakamların öğretimi ile başlamakta ve sınıf seviyesi ilerledikçe basamak değerleri de artarak daha büyük sayıların öğrenilmesine imkân sağlamaktadır. Matematik öğretimine Sayılar ve İşlemler öğrenme alanında 1. Sınıf düzeyinde rakamların öğretimi ile başlanmakta ve 20'ye kadar olan sayılar ile onluk ve birlik kavramları öğretilerek basamak kavramına hazırlık yapılmaktadır. Ayrıca 1. Sınıf düzeyinde 20'yi geçmeyecek şekilde toplama ve çıkarma işleminin yapılabilmesi hedeflenmektedir. 2. sınıf düzeyinde sayılar ve işlemler öğrenme alanında temel hedef modeller kullanılarak 100'den küçük sayıların basamak değerlerine ayrılmasının öğretilmesidir. Bu sınıf düzeyinde ayrıca toplama ve çıkarmanın yanı sıra çarpma ve bölme işleminin öğretimine başlanmaktadır. 3. sınıf düzeyinde üç basamaklı sayıların okunması ve basamak değerlerine ayrılması üzerinde çalışılmaktadır. Ayrıca zihinden işlem yapma ve eski uygarlıklara ait sayıların öğretilmesi de bu kademede başlanmaktadır. 4. sınıf seviyesinde ise dört, beş ve altı basamaklı sayıları okuma ve basamak değerlerine ayırma çalışmaları yapılmaktadır.

Kesirler alt öğrenme alanında 1. Sınıf düzeyinde bütün ve yarım kesirler üzerinde durulmaktadır. 2. Sınıfta bütün ve yarımın çeyrek ile olan ilişkisi verilmekte 3. Sınıf düzeyinde parça bütün ilişkisi uygulanarak kesirlerin alt pay ve payda gibi kesir terimleri tanıtılmaktadır. 4.sınıf düzeyinde ise basit, birleşik ve tam sayılı kesirler kavratılmakta ve payda eşit olan kesirlerde toplama ve çıkarma işlemleri yapılmaktadır.

İlkokulda tüm sınıf düzeyinde yer alan geometri öğrenme alanı cisimler ve şekiller, uzamsal ilişkiler, geometrik örüntüler, geometride temel kavramlar alt öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Geometri öğrenme alanında 1. Sınıf düzeyinde öğrencilerin üçgen, kare, dikdörtgen ve çemberi adlandırmaları ve kenar sayılarına göre sınıflandırmaları hedeflenmektedir. 2. Sınıfta diğer geometrik şekillere ek olarak

daireye yer verilmektedir. Öğrenciden geometrik şekiller kullanılarak örüntüler oluşturması beklenmektedir. 3. Sınıf düzeyinde öğrencilerin cisimlerin yüzeylerini, köşelerini ve ayrıtlarını bilip küp, kare ve dikdörtgen prizma arasındaki farkları ayırt etmesi hedeflenmektedir. 4. Sınıf düzeyinde ise 3. Sınıfa ek olarak öğrencilerin üçgenleri kenar uzunluklarına göre isimlendirmeleri beklenmektedir. Geometri temel kavramlar alt öğrenme alanı, soyut olması ve öğrencinin hazırbulunuşluluğu göz önüne alındığında 3. Sınıf düzeyinden başlatılması uygun görülmüştür. 3. Sınıfta nokta, doğru, ışın, doğru parçası gibi kavramların tanımlanmasına yer verilmekte 4. Sınıf düzeyinde ise, öğrencilerin düzlemi tanınması ve örneklendirmesi, açı ve köşeleri isimlendirmesi ve açıları sınıflandırması beklenmektedir.

Ölçme öğrenme alanında 1. Ve 2. Sınıf düzeyinde uzunluk ölçme, paralarımız, zaman ölçme, tartma ve sıvı ölçme alt öğrenme alanları bulunmaktayken; 3. Sınıf düzeyinde alan ölçme ve çevre ölçme alt öğrenme alanları eklenmektedir. 1. Sınıfta uzunluk ölçmede standart olmayan ölçme araçlarının ölçme yaparken kullanılmasına imkân veren kazanımlar bulunmaktadır. 2. Sınıfta standart ölçme araçları kullanılmakta ve uzunlukların santimetre ve metre cinsinden ifade edilmesi istenmekte toplama ve çıkarma kullanmaları gereken problemlerin çözülmesi hedeflenmektedir. 3. Sınıfta standart ölçme araçları ve standart olmayan ölçme araçları arasında ilişki kurulması istenmektedir. 4. Sınıfta ise milimetre ve milimetrenin diğer birimlerle ilişkisinin bilinmesi istenmektedir. Paralarımız alt öğrenme alanında 1. Sınıfta paralarımızın tanınması, 2. Sınıfta lira ve kuruş arasındaki ilişkinin bilinmesi, 3. Sınıfta lira kuruş ilişkisini içeren problemlerin çözülmesi amaçlanmaktadır.

Soyut bir kavram olan zamanın ölçülmesi alt öğrenme alanı 1. Sınıfta takvim öğretimi, tam ve yarım saatlerin okunması ile başlamakta 2. Sınıfta tam, yarım, çeyrek saatlerin okunması ile devam etmektedir. Dakika-saat, saat-gün, gün-ay ilişkilerinin de 2. Sınıfta öğretilmesi hedeflenmektedir. 3. Sınıfta dakika ve saat cinsinden saatin okunması 4. Sınıfta ise saat-dakika, dakika-saniye, yıl-ay-hafta-gün dönüşümlerinin yapılması istenmektedir. Tartma ve ölçme alt öğrenme alanlarında 1. Sınıfta karşılaştırmalarla başlamakta 2. Sınıfta standart ölçme birimleri olan kütlelerin kilogram cinsinden ölçülmesi ve nesnelerin kütlelerine göre sıralanması istenmektedir. 3. Sınıfta tartmada kilogram ve gramın nerelerde kullanılacağını fark etmeleri sıvı ölçmede ise litre ve yarım litre ile ölçme yapmaları beklenmektedir. 4. Sınıfta kilogram ve gramın kütle ölçülürken birlikte kullanılmaları, sıvı ölçmede mililitre kavramının açıklanması ve litre ile olan ilişkilerinin ortaya koyulması istenmektedir.

Veri işleme öğrenme alanı ilköğretim düzeyindeki uluslararası sınavlar da göz önüne alınarak 1. Sınıf düzeyinden başlamaktadır. Veri öğrenme alanı araştırılabilir soru oluşturma, veri toplama, veriyi işleme-analiz etme ve sonuç oluşturma aşamalarından oluşmaktadır. 1. Sınıfta öğrencilerin en fazla iki veriyi içeren basit tabloları okumaları, 2. Sınıfta bir araştırma sorusuna ait veri toplama ve nesne grafiği, şekil grafiği, sıklık tablosunu okuyabilmeleri istenmektedir. 3. Sınıfta en fazla üç veri içeren grafik ve tabloları okuma ve yorumlamaları, 4. Sınıfta ise sütun grafiğini incelemeleri ve yorumlamaları istenmektedir (MEB; 2018).

2018 İlköğretim Matematik Programı'nda da görüldüğü gibi ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin 20gelecekte matematiği anlamaları ve daha iyi öğrenmeleri, ayrıca matematik ile ilişkili diğer bilimlere daha kolay kavramalarını sağlamak adına öğrencilerde bir temel oluşturulmak amaçlanmıştır. Matematik bilimi birçok bilim dalı ile doğrudan ilişkili ilen birçoğu ile de dolaylı yoldan ilişkilendirilebilmektedir. Bu doğrultuda matematik bilmek öğrencide fen bilgisi gibi doğrudan ilişkilendirilebilecek derslerin öğrenimini kolaylaştırırken üstbilişsel becerilere sunduğu katkı ile de hayatının diğer aşamalarında karşılaşılabilecek problemleri çözmelerine yardımcı olacaktır. Matematik öğrenmenin ve anlamının bireye sunduğu bu katkılar da göz önüne alındığında bu çalışmanın amacı 2018 yılında pilot uygulaması yapılan ve 2019 yılında tüm okullarda resmen uygulamaya koyulan İlköğretim Matematik Programı'nın uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin alınmasıdır. Bu kapsamda şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. 2018 İlköğretim Matematik Programı'nda yer alan bireysel farklılıklar doğrultusunda ölçme ve değerlendirmeye yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?
2. 2018 İlköğretim Matematik Programı'ndaki Sayılar ve İşlemler öğrenme alanındaki kazanımlar öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun mudur?
3. 2018 İlköğretim Matematik Programı'ndaki Geometri öğrenme alanındaki kazanımlar öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun mudur?
4. 2018 İlköğretim Matematik Programı'ndaki Ölçme öğrenme alanındaki kazanımlar öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun mudur?

- 2018 İlköğretim Matematik Programı'ndaki Veri öğrenme alanındaki kazanımlar öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun mudur?
- 2018 İlköğretim Matematik Programı'nın öğrencilerin üstbilişsel becerilerini geliştirmede katkısı nasıldır?

2. YÖNTEM

Çalışma 2018 İlkokul Matematik Programına yönelik öğretmenlerin derinlemesine görüşlerine başvurulduğu nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Katılımcılardan alınan bilgiler doğrultusunda var olan olguları daha derinlemesine araştırmak amacıyla olgubilim deseni kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Amasya ili merkezinde görev yapan 8 gönüllü sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubu oluştururken kolay ulaşılabilir durum örneklemeden yararlanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin belirlenmesinde her kademede öğrenciler ile çalışmış en az on yıllık aktif görev yapma kriteri de göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler göz önüne alındığında birinci sınıf düzeyinden dördüncü sınıf düzeyine kadar her sınıf seviyesinden iki sınıf öğretmenin seçilmesine karar verilmiştir. Çalışma grubunda öğretmenlerden 6'sı bayan ve 2'si erkek öğretmendir ve katılımcıların tümü sınıf öğretmenliği mezunudur. Çalışmaya katılan öğretmenler arasında kıdem yılı 10-20 arasında olan iki öğretmen 30-40 arasında beş öğretmen ve 40'ın üzerinde olan bir öğretmen bulunmaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğretmenler birinci sınıf öğretmenlerinden başlanarak Ö₁, Ö₂...Ö₈ olarak kodlanmıştır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır (görüşme formu ek'de yer almaktadır). 2018 İlkokul Matematik Programına yönelik öğretmenlerin derinlemesine görüşlerinin belirlemek amacıyla hazırlanan görüşme formunun kapsam geçerliliğini sağlamak amacı ile nitel araştırmalar konusunda çalışmaları bulunan Amasya Üniversitesi Dr. Öğretim Üyesi Ş... Y... 'nın görüşleri doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır. Görüşme formu programın genel amaçları içeriği, kazanımlar, ölçme değerlendirme boyutuyla toplam altı sorudan oluşmuştur. Verilerin toplanmasının daha güvenilir olmasını sağlamak amacı ile katılımcıların da onayını alarak ses kayıt cihazı kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Katılımcılardan alınan randevular doğrultusunda görüşmeler 13 Mayıs-13 Haziran 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Ses kayıt cihazı yoluyla elde edilen veriler yazılı ortama aktarılmış ve verdikleri bilgileri teyit etmeleri ve herhangi bir yanlış anlamının önlenesi açısından katılımcıların okumalarına imkân tanınmış ve onayları alınmıştır. Çalışmada veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre yorumlandığı için betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplardan alt temalar ve kodlar oluşturulmuştur.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde sınıf öğretmenleri ile 2018 İlköğretim Matematik Programına ilişkin yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular yer almaktadır.

3.1. Bireysel Farklılıklara Yönelik Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Bulgular

İlköğretim Matematik Programı'nda yer alan bireysel farklılıklara göre ölçme ve değerlendirmenin yapılması konusundaki öğretmen görüşlerinin alınmak istendiği bu soruda sekiz öğretmen de ölçme ve değerlendirme yaparken bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmişlerdir. Fakat yine öğretmenlerin hepsi bunu sınıf ortamında başaramadıklarını söylemişlerdir.

Öğretmenlerin sınıfta bireysel farklılıklara göre ölçme ve değerlendirme yapamamalarındaki engellerden en çok belirtilenler zaman yetersizliği ve okul kitabındaki problemlerdir. Okul kitabında problem olduğunu belirten öğretmenler konu anlatımı ile kitabın değerlendirme kısmının uyumlu olmadığını, soruların her seviyeden öğrenciye hitap etmediğini söylemişlerdir. Ayrıca sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunabileceği için bireysel farklılıklara göre ölçme ve değerlendirme yapılması gerektiğini söyleyen öğretmenin (Ö₂) görüşü ise şu şekildedir:

‘..Her çocuğun zeka seviyesi, sosyoekonomik durumu aynı değil, kaynaştırma öğrencisi olan öğrencilerimiz var. Hepsini aynı değerlendirmeye alamayız. Ama bunu tam manası ile başaramıyoruz. Mecburen hepsine aynı değerlendirme kâğıdını veriyoruz.’

Bireysel farklılıklara göre ölçme ve değerlendirme yapılamamasının belirtilen diğer sebepleri ölçme ve değerlendirme konusunda öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmaması, sınıf ortamında çocuklara aynı ölçme aracının kullanılma zorunluluğu, programın ölçme ve değerlendirmeye uygun olmaması, bireysel farklılıklara göre ölçme ve değerlendirmenin yeterince önemsenmemesi ve sınıfların kalabalık olmasıdır.

Ö5: ‘Bir konuyu sınıf ortamında anlattığın zaman anlayan çocuk da oluyor anlamayan çocuk da. Çocukların anlama kapasitesi farklı olduğu için bireysel bir uygulama gerekiyor. Ama kalabalık bir sınıf ortamında bireysel farklılıklara uygun bir değerlendirmenin yapılabileceğini düşünmüyorum. Programda da evet konuyu verebiliyorsun anlatabiliyorsun ama yeterli pekiştirmeyi yapabilecek zaman olmuyor.’

Ö8: ‘Şu andaki ölçme değerlendirme sistemi ile ne alt seviyedeki öğrenci ile ne de üst seviyedeki öğrenciye dönük ortak bir değerlendirme yapmaya dönük bir program değil. Bu da ortak ölçme değerlendirme yapıldığında sınıftaki bir grup öğrencinin desten soğumasına sebep oluyor.’

3.2. Sayılar ve İşlemler Öğrenme Alanına İlişkin Bulgular

Sayılar ve işlemler öğrenme alanı için birinci sınıf öğretmenlerinden birisi bu öğrenme alanının programda öğrencilerin bilişsel düzeylerine uygun olarak hazırlandığını ve herhangi bir sorun olmadığını belirtirken diğer öğretmen ise kazanımların öğrenciler için çok alt seviyede kaldığını belirtmiştir. Birinci sınıf düzeyinde çocuklardan 20 ye kadar sayıları öğrenip o sayılarla işlem yapılmasını istedikleri ve çocukların zaten anasınıfından buna hazırlıklı geldiklerini belirtmiştir. Bilmeyen çocukların da kısa sürede öğrendiğini ve bu konulara uzun zaman ayırmanın gereksiz olduğunu belirtmiştir. Ayrıca ritmik saymalar konusunun ezbercilikten uzaklaştırılarak programa alınmasını ve çocuklara öğretilmesi gerektiğini söylemiştir. İkinci sınıf öğretmenlerinin ise her ikisi de sayılar ve işlemler öğrenme alanının çocukların bilişsel düzeyine uygun olduğunu belirtmiştir. Fakat Ö₃ çocukların soyut işlemler dönemine henüz girmedikleri için kesirler konusunu kavramakta zorlandıklarını kesirlerde tam manası ile görselin kullanılmadığı problemler konusunun bir sonraki sınıf seviyesine bırakılmasının uygun olabileceğini ifade etmiştir.

Üçüncü sınıf öğretmenleri sayılar ve işlemler öğrenme alanının sınıf düzeyine uygun olduğunu belirtmiş fakat Ö₅ kesirler düzeyinde zorlandıklarını Ö₆ ise konuların yoğun, kazanımlar boyutuyla ağır ama ders kitabında daha basit işlendiğini söylemiştir.

Ö5: ‘Sayılar konusu çocukların bilişsel düzeyine uygun. Kesirler konusu çocuklar için biraz soyut kalabiliyor. Bir bütünü beş parçaya bölüp üç parçasını alabiliyor ama kesirleri sıralamaya koyarken sıkıntı yaşayabiliyor.’

Ö6: ‘Sayılar ve işlemler kazanımları ağır. Yoğunluk fazla ve kitaplarla çelişki içerisinde.’

Dördüncü sınıf düzeyinde ise öğretmenlerden biri (Ö₇) sayılar ve işlemler öğrenme alanının çocukların bilişsel düzeyine uygun ve bu alanın yeni programda daha iyi olduğunu ritmik saymanın çocukları ezbercilikten kurtardığını belirtmiştir. Diğer öğretmen (Ö₈) ise bu öğrenme alanının öğrencilerin bilişsel düzeyine göre hafif kaldığını daha üst basamaktaki sayıları da öğrencilerin rahatlıkla kavrayabileceklerini belirtmiştir.

3.3. Geometri Öğrenme Alanına İlişkin Bulgular

Geometri ölçme alanı ile ilgili birinci sınıf öğretmenleri bu alanın öğrencilerin bilişsel düzeylerine uygun olduğunu ve çocukların kavramaları konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sınıf öğretmenleri kavramaları öğrenebildiklerini ama geometri soyut bir konu olduğu için zorlanabildiklerini söylemişlerdir. Bu öğrenme alanı doğrultusunda üçüncü sınıf öğretmenlerinin ortak kanısı da geometri öğrenme alanının bir sonraki sınıf düzeyine aktarılabilirliği şeklindedir. Ö₅, öğrencilerin bu konuda sorulan tanım içerikli sorulara cevap verebildiklerini fakat başka sorularla ilişkilendirildiğinde zorlandıklarını belirtmiştir.

Ö5: ‘Geometri biraz daha soyut bir konu olduğu için sıkını yaşanabiliyor. Küpün kaç yüzeyi var kare nedir diye sorduğunda çocuk cevap verebiliyor ama bunu diğer sorularla

ilişkilendirdiğinde soyut kaçtığı için zorlanabiliyorlar. Geometri konusu dördüncü sınıfa daha uygun. Ana konuları kavriyorlar ama probleme döktüğünde sıkıntı yaşayabiliyoruz. '

Diğer üçüncü sınıf öğretmenin düşüncesi ise bu öğrenme alanının çocukların bilişsel düzeyine uygun olduğunu fakat öğrenilmesi gereken öncelikli konulardan olmadığı şeklindedir.

Ö6: 'Ben üçüncü sınıfın geometri konuları için biraz erken olduğunu düşünüyorum. Çocukların bilişsel düzeylerine uygun çevrelerdeki geometrik cisimlerin farkına varması açısından faydalı olabilir ama çok fazla konu var bir de bu ekleniyor ve çocukların zihni bölünüyor. O konuyu da verelim bu konuyu da verelim derken konular çok fazla oturmuyor. Biri oturmadan diğer konuya geçmiş oluyoruz. '

Dördüncü sınıf öğretmenleri geometri ölçme alanına uygun olduğunu çocukların severek bu konuyu işlediklerini belirtmişlerdir. Ö7, bu programla ezbercilikten çıkıldığını geometriyi etkinliklerle somutlaştırabilecek içeriğin sunulduğunu ve çocukların eğlenerek öğrendiklerini belirtmiştir. Ö8 ise geometri öğrenme alanının dördüncü sınıflar için uygun olduğunu fakat alan konusunun çıkarıldığını çıkarılmasa bile çocukların bu konuyu kavrayabileceklerini belirtmiştir.

Ö7: 'Geometri öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun. Çok güzel işlendi. Daha önceki programla okuttuğum öğrencilerde geometriden korkan bir grup vardı. Şimdi geometrik şekillerin açılımları verilerek kendilerinin yapmalarını isteyecek etkinlikler var. Geometriyi somutlaştırabileceğimi aktiviteler oldu. Geometri konusunda biraz daha ezbercilikten çıkarıp uygulama yapabileceği bir derse çevirdi. '

Ö8: 'Eskiye göre geometri konuları azaltılmış durumda ve gayet çocukların seviyesine uygun. Alan konusu çıkarılmış ama çocuklar alan konusunu da alabilecek seviyedeler. Alan sadece birim kare olarak verilmiş bu da ortaokula geçtiklerinde çocukların bocalamalarına sebep olabilir. '

3.4. Ölçme Öğrenme Alanına İlişkin Bulgular

Ölçme öğrenme alanı için genel olarak tüm sınıf seviyesindeki öğretmenler, öğrencilerin seviyesine uygun olduğunu belirtmişlerdir. Birinci sınıf öğretmenlerinden birisi (Ö2) birinci sınıf düzeyinde sadece standart olmayan ölçme araçlarının verildiğini belirtmiş standart ölçme araçlarından metre ve litrenin de verilmesinin uygun olabileceğini söylemiştir. İkinci sınıf seviyesindeki bir öğretmen (Ö3) ise sıvı ölçme konusunda yaparak yaşayarak ölçüm yapmayı gerektiren bir konu olduğu için öğrencilerin sıvı ölçme problemlerinde zorlandıklarını belirtmiştir.

Ö3: 'Sıvı ölçmede zorlandılar. Saati parmağı ile sayıp bir nebze bulabiliyor. Metreyi yine kavrayabiliyorlar. Ama sıvı ölçme tamamen yaparak ve yaşayarak yapmaları gerektiği için soru halinde önlerine koyulduğunda bilseler bile yapamayabiliyorlar. Sıvı ölçmeyi hayal dünyasında canlandırmaları çok zor ikinci sınıf için. '

3.5. Veri öğrenme alanına İlişkin Bulgular

Veri öğrenme alanı konusunda tüm öğretmenler çocukların bu konudan zevk aldıklarını, öğrenmekte zorlanmadıkları bir konu olduğunu belirtmişlerdir. Gerek tablo oluşturmada gerek yorumlamada başarı sağladıklarını söylemişlerdir. Öğretmenler, öğrencilerin karşılaştıkları örneklerde ve sorularda verilerin çocuklara somut olarak verildiği için seviyelerine uygun olduğu kanısındadırlar.

Ö6: 'Veri konusu güzeldi çok severek yapıyorlar. Çocukların düzeyine uygun. Çocukları rahatlatan bir konu. '

Ö7: 'Tablolar çok güzeldi o konuyu çok sevdiler. Kendileri tablo oluşturdukları var olan tabloyu yorumladılar. Çocukların bilişsel düzeyine uygundu. '

3.6. Üstbilişsel Becerileri Geliştirmeye İlişkin Bulgular

İlköğretim Matematik Programı'nın öğrencilerin üst bilişsel becerilerini geliştirmesi konusunda iki öğretmen yeterli olduğunu düşünürken altı öğretmen bu programın üst bilişsel becerileri geliştirmede yetersiz kaldığını düşünmektedir. Üst bilişsel becerileri geliştirmede yeterli kaldığını düşünen öğretmenlerden birisi bu programın çocukları ezbercilikten kurtardığını düşünmekte ve önceki programa göre daha fazla verim aldığını belirtmektedir. Programın uygun olduğunu düşünen bir diğer öğretmen ise

çocukların bilişsel becerilerini geliştirmekteki sorunun programdan ziyade uygulamadaki aksaklıklar ve zaman sıkıntısından kaynaklandığı kanısındadır.

Ö4: 'Program fazlası ile yeterli ama uygulamadaki aksaklık ve sıkıntılar, zamanın yetersiz olması gibi konular çocuğun üstbilişsel becerilerinin geliştirilmesini engelliyor. Bu yüzden çocuklar matematikte öğrendikleri şeyleri günlük hayata aktarmada zorluk çekiyorlar.'

Programın üstbilişsel becerileri geliştirmedeğini belirten öğretmenlerden birisi programda verilen kazanımların sınıfta işleme süresinin kısa olduğunu belirtmiştir. Bir öğretmen ise programın yüzeysel olduğunu daha çok bilme ve kavramaya yönelik, ilişkilendirmeye çok fazla yer verilmediğini ifade etmiştir. İki öğretmen çeşitli problem oluşturma ve bu problemleri farklı yoldan çözme konusunda kazanımların yetersiz olduğunu belirtirken öğretmenlerin çoğunluğu programla hazırlanan ders kitabının uyumsuzluğundan yana görüş bildirmişlerdir.

Ö5: 'Hazırlanan matematik ders kitabı da çok basit düzeyde olduğu için çeşitli problem çözme yeteneği kazandırmıyor. Çocuklar yeni bir şey üretmiyor. Hep kavratmak üzerine kazanımlar, ilişkilendirmeye dönük bir şey yok. Yüzeysel kalıyor program.'

Ö4: 'Çocuklardan proje yapılması falan isteniyor konu sonunda ama çocuklar için çok yararlı olmuyor. Bu projelerin konuyla çok bütünleşik olduğunu düşünmüyorum ve sonradan yapılıncaya da bir anlamı olmuyor. Zaten konu bitmiş ve çocuk yorulmuş. Zaman konusunda da sıkıntı yaşıyoruz.'

Ö8: 'Problemlerin biraz daha çeşidi artırılarak değişik yollarla çözülmesinin desteklenmesi gerekiyor. Verilen çözüm önerileri içerisinde en uygun olanını seçebilme, kendi fikirlerini üretebilmek açısından problem çeşidinin ve onunla ilgili kazanımın artırılması gerekiyor.'

4. TARTIŞMA

Tasarlanan her bir eğitim programının öncelikli amacı bir önceki programda fark edilen eksikliklerin giderilmesi, gelişmelere ayak uydurulması ve ilerlemenin sağlanmasıdır. Bu kapsamda 2017-2018 öğretim yılında taslak program olarak uygulanan 2018-2019 öğretim yılında ise Türkiye genelinde yürürlüğe koyulan İlköğretim Matematik Programı hakkında alınan öğretmen görüşlerinde öğretmenlerin tamamı bireysel farklılıklar doğrultusunda ölçme ve değerlendirme yapılmasının gerekli olduğunu belirtmiştir. Fakat öğretmenler bunu sınıfta uygulayamamaktadırlar. Elde edilen bu sonuç Bal (2008)'in çalışmasındaki öğretmenlerin alternatif değerlendirme yaklaşımlarının farkında olduğu fakat sınıf ortamında kullanamadıkları sonucu ile paralellik göstermektedir.

Uygulama boyutunda öğretmenlerin karşılarına çıkan en büyük iki engelden birincisi ders kitaplarıdır. Bu konuda görüş belirten öğretmenlerden birinin (Ö7) 'devlet kitaplarında konunun çok basit anlatılıp değerlendirme kısmındaki soruların zor olması ve her öğrenciye hitap etmemesi' ve bir başka öğretmen tarafından (Ö3) 'program gereği konuların basit anlatıldığı fakat devlet kitaplarında çocukların zor sorularla karşılaştığı' ifadeleri dikkat çekmektedir. Bu da kitaplarının içerik ve değerlendirme kısımlarının hem kendi içerisinde tutarsız hem de programın ölçme değerlendirme ve kazanımları ile uyumsuz olduğunu göstermektedir. Hazırlanan ders kitaplarının programın geneli ile uyumlu olmaması öğretmenlerin görüşmeler süresince belirttikleri en büyük problemlerden birisi olmuştur. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı'na hazırlanan ve okullara gönderilen ders kitaplarının biraz daha özenle ve alanında uzman kişilerce hazırlanması uygun olacaktır.

Bireysel farklılıklara yönelik ölçme değerlendirme konusunda öğretmenlerin karşılaştığı bir diğer engel ise zamandır. Bu durum hakkında görüş belirten öğretmenlerden biri (Ö5) kalabalık bir sınıf ortamında bireysel farklılıklara göre ölçme ve değerlendirme yapabilmek için zamanın yetersiz olduğunu belirtmiştir. Bu durum konuların yoğun ve müfredatı yetiştirmek için bile ders süresinin yetersiz olduğunu belirten öğretmenlerin ölçme değerlendirmede bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmanın fazladan zaman kaybı olarak gördüklerini düşündürmektedir. Ayrıca ne kadar yapılandırıcılık yaklaşımına göre bir program hazırlanmış olsa da eğitimde imkânların tam olarak olgunlaşmamasından kaynaklı olarak davranışçılık yaklaşımının tam olarak terk edilemediği görülmektedir. Yapıcı ve Leblebici (2007)'in çalışmalarında belirttikleri fiziki alt yapının yetersiz olması, sınıfların kalabalık olması yapılandırıcılığı benimseyen programın uygulanmasını güçleştirmesi ifadesi bu görüşü destekler niteliktedir. Ayrıca

öğretmenler bireysel farklılıklara göre ölçme değerlendirmeyi çok önemsememekte çoktan seçmeli testler ve yazılı sınavlar en çok tercih ettikleri ölçme araçları olmaktadır (Toptaş, 2011).

Sayılar ve işlemler öğrenme alanının öğrencilerin bilişsel düzeyine uygunluğuna ilişkin bulgularda belirtilen öğretmen görüşlerinin tamamı öğretmenlerin ve öğrencilerin bu konuda zorlanmadıkları fikrini ortaya koymuştur. Fakat her öğrencinin anasınıfına gitmediği göz önüne alındığında birinci sınıfa başlayan öğrencilerin bir kısmının sayıları bilerek gelmesi, bir kısmının ise bilmemesi matematik öğretimi sürecinde öğretmeni zor duruma sokabileceği görüşünü ortaya çıkarmaktadır. Bu kapsamda ya anasınıfı her öğrencinin gitmesi gereken zorunlu eğitim kapsamına alınmalı ya da okulöncesi programında düzenlemeye gidilmelidir. Sayılar ve işlemler öğrenme alanının ilkököl boyutunda öğretmenlerin özellikle ikinci ve üçüncü sınıfta en fazla üzerlerinde durdukları konu kesirler olmuştur. Çocukların henüz soyut işlemler dönemine geçmemiş olmalarından kaynaklı olarak (Huit ve Hummel, 2003) bu konuyu kavramakta zorlanabildikleri görülmektedir. Bu durum, her sınıf düzeyinde işlenen konunun tekrarının yapılmasına imkân sunan programın içeriğinin sarmallık doğrultusunda düzenlemenin yerinde olduğunu ortaya koymuştur.

Geometri öğrenme alanının öğrencilerin bilişsel düzeyine uygunluğu konusundaki elde edilen bulgularda öğrencilerin somut işlemler döneminde olmalarından kaynaklanan kesirler konusunu kavramadaki zorluklarını geometri öğrenme alanında da yaşadıkları görülmüştür. Özellikle ikinci ve üçüncü sınıf öğretmenleri (Ö₃, Ö₅) ‘geometri öğrenme alanını soyut ve çocukların zihinde canlandırmada ve ilişkilendirmede zorlandıkları’ konusunda fikir belirtmişlerdir. Çocuklar geometrinin ezber gerektiren tanım boyutunu öğrenmekte zorlanmazken zihinlerinde canlandırmaları ve ilişkilendirmeleri gereken durumlarda dördüncü sınıfa gelene kadar zorluk yaşamaktadırlar. Ayrıca öğretmen görüşleri göz önüne alındığında programda ne kadar kazanımlar boyutu ile bir rahatlatma olsa da konu sayısının fazla olmasının öğretmenlerde öğretme boyutuyla öğrencilerde ise kavrama boyutuyla kafa karışıklığına sebep olduğu görülmüştür.

Ölçme ve veri öğrenme alanlarının öğrencilerin bilişsel düzeyine uygunluğuna ilişkin elde edilen bulgulardaki öğretmen görüşleri doğrultusunda ölçme ve veri öğrenme alanlarında öğrencilerin zorluk yaşamadığı bu konuda programın güzel hazırlandığı sonucuna varılmıştır. Özellikle veri öğrenme alanı için öğretmenlerin hepsi ‘çocukları rahatlatan bir konu, severek yaptılar’, ‘kendileri de tablo oluşturdu ve yorumlayabildiler’ şeklinde olumlu fikir belirtmişlerdir. Bu görüşler doğrultusunda veri konusunun çocukların rahatlamasını imkân tanıyan ve matematiği sevmelerine katkı sağlayan bir konu olduğu sonucuna varılmaktadır.

2018 İlköğretim Matematik Programı’nın öğrencilerin üstbilişsel düzeyini geliştirip geliştirmediğine ilişkin elde edilen bulgularda görüşmeler sonucunda öğretmenlerden alınan bilgiler doğrultusunda eğitim sisteminde gerek programdan gerekse program dışı sebeplerden kaynaklı öğrencilerin üstbilişsel becerilerini geliştirmede aksaklıkların olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenler öğrencilerin değişik problem kurmalarında zorlandıklarının söylemiş farklı yollardan problem çözme becerilerini geliştirecek kazanım sayısının artması yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu durumun en önemli sebeplerinden birisinin öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat verecek uygun zamanın olmamasından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Programdaki kazanımlar için uygun görülen süre çocukların konuyu kavramalarına ancak yeterli olduğu için uygulama yapmalarına ve analiz, sentez gibi becerileri kazandırmaya fırsat kalmamaktadır. Çalışmadan elde edilen bu sonuç 2017 yılında düzenlenen programda problem kurma alt beceri alanına ait genel amaç ifadesine yer verilmediği ve 2017 yılında uygulamaya yönelik genel amaç ifadesi oranının düşük olmasının bir eksiklik olarak belirtildiği Uysal ve İncikabı (2018)’nin çalışması ile de paralellik göstermektedir.

2018 İlköğretim Matematik Programı hakkındaki öğretmenlerin görüşlerime bir bütün olarak bakıldığında bu programın öğrenciler için uygun olduğu fakat öğrencilerin ve öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılamada eksik yönlerinin olduğu ileri sürülebilir.

KAYNAKÇA

Aksu, H. H. (2018). Öğretmenlerin yeni İlköğretim Matematik Programı’na ilişkin görüşleri, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-10.

Albayrak, M. (2017). 1990 ve 2017 İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programları’nın değerlendirilmesi, *Ahi Evran Fakültesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 685-701.

- Bal, A. P. (2008). Yeni İlköğretim Matematik Öğretim Programı'nın öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 53-68.
- Cemalettin, I. Ş. I. K., & Tuğrul, K. A. R. (2012). İlköğretim matematik dersi öğretim programı ve uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1-24.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde Program geliştirme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Gökbulut, Y., & Aslan, O. (2009). 2009 ve 2015 İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi.
- Huitt, W. and Hummel, J. (2003). Piaget's Theory of Cognitive Development. *Educational psychology interactive*, 3(2), 1-5.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) (2009). İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) (2018). İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı. Ankara: MEB. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Murat, B. (2017). 2009 ve 2015 İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programları ile 2017 İlkokul Matematik Dersi Öğretim Programı karşılaştırması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1219-1258.
- Orbeyi, S. ve Güven, B. (2008). Yeni İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı'nın değerlendirme ögesine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 4(1), 133-147.
- Toptaş, V. (2011). Sınıf öğretmenlerinin Matematik Dersinde alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanımı ile ilgili algıları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159).
- Uysal, R. ve İncikabı, L. (2018). Son dönem Matematik Dersi Öğretim Programları'nın genel amaçları üzerine bir araştırma. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1), 223-247.
- Yapıcı, M. ve Leblebicier, N. H. (2007). Öğretmenlerin yeni İlköğretim Programına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(3), 480-490.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

EKLER

EK: Araştırmada Kullanılan Görüşme Formu

Araştırma Sorusu

2018 Matematik Dersi Öğretim Programının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri Nelerdir?

Tarih ve Saat _____ Görüşmecisi _____

GİRİŞ

Merhaba, ben -----, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora öğrencisiyim.

Bu araştırmada, 2018 Matematik Dersi Öğretim Programının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşlerini belirleyerek programın geliştirilmesine bilimsel katkıda bulunmak istiyorum.

- Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacı dışında herhangi birinin görmesi mümkün değildir. Ayrıca araştırma sonuçlarını yazarken görüştüm bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağım.
- Görüşmeye katılıp katılmama sizin isteğinize bağlıdır.
- Başlamadan önce bu söylediklerimle ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Görüşmeyi izin verirsiniz kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mı?
- İzin verirsiniz sorulara başlamak istiyorum.

1. 2018 Matematik programında yer alan bireysel farklılıklara yönelik ölçme ve değerlendirme yapılması sizce gerekli mi? Neden?
2. Sayılar ve işlemler öğrenme alanı kazanımlar boyutu ile göz önüne alındığında sizce öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun mu? Neden?
3. Ölçme öğrenme alanı kazanımlar boyutu ile göz önüne alındığında sizce öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun mu? Neden?
4. Geometri öğrenme alanı kazanımlar boyutu ile göz önüne alındığında sizce öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun mu? Neden?
5. Veri öğrenme alanı kazanımlar boyutu ile göz önüne alındığında sizce öğrencilerin bilişsel düzeyine uygun mu? Neden?
6. Matematik programının öğrencilerin üst bilişsel becerilerini geliştirmede yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

